

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра _____ політології _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Майя НІКОЛАЄВА)

» вересня 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політичні режими сучасності

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 - Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 052 - Політологія

Освітньо-професійна програма: Політологія

ОНУ

2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Політичні режими сучасності». – Одеса:ОНУ, 2022. – 18с.

Розробники: **Шабанов Михайло Олександрович**, кандидат політичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від. "29" 08 2022р.

Завідувач кафедри _____ (Василь ПОПКОВ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП _____

(Марія МІЛОВА)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____ факультету

Протокол № 1 від. "30" 08 2022р.

Голова НМК _____ (Олег ХОРОШИЛОВ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від. "28" 08 2023р.

Завідувач кафедри _____ (Василь ПОПКОВ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № 1 від. "30" серпня 2023р.

Завідувач кафедри _____ (Василь ПОПКОВ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Світлана КОЗ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2 ІНДЗ*	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>052-Політологія</u> (код і назва) Спеціалізації: _____ (назва) Рівень вищої освіти: Перший рівень	Обов'язковий ОКЗ4	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		3-й	3-й
		<i>Семестр</i>	
		5-й	6-й
		<i>Лекції</i>	
		18 год.	10 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		18 год.	0 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		0 год.	0 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		54 год.	80 год.
		у т.ч. ІНДЗ*	
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання курсу полягає у засвоєнні здобувачами поняття політичного режиму, його сутнісних рис, розкриття структури, функцій і типології політичних режимів як складової частини загального соціально-політичного процесу.

Завдання: опрацювати основну джерельну базу і літературу по даній дисципліні,

- проаналізувати важливі елементи політичного режиму та визначити фактори, що впливали на створення різноманітних політичних режимів минулого та сучасності.
- оволодіти категоріальним і понятійним апаратом із приводу дослідження політичних режимів, отримати знання про еволюцію та сучасний стан розвитку політичних режимів у різних країнах світу;
- визначити системні риси прояву сучасного демократичного режиму на регіональному рівні Півдня України (Одеська, Миколаївська, Херсонська області);
- провадити поточний моніторинг діяльності локальних владних коаліцій політичної еліти, «локальних політичних режимів» в умовах політички децентралізації в Україні;

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

Інтегральної компетентності (ІК):

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальних компетентностей (ЗК):

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальних компетентностей (СК):

СК01. Здатність використовувати категорійно – понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;

СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Очікувані програмні результати навчання (РН):

РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

PH11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

PH12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

PH13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач також повинен:

знати:

- необхідний комплекс джерел до курсу;
- основні та актуальні проблеми тематики даного курсу;
- особливості розвитку політичних режимів.

вміти:

- узагальнювати фактичний матеріал, набутий під час лекцій та самостійно опрацьованої політологічної літератури до курсу;
- орієнтуватися у особливостях політичних режимів;
- визначати основні напрямки наукових досліджень з визначеної проблематики в різні періоди;
- робити висновки з вивченої теми.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Концептуальні засади феномену політичного режиму

Тема 1. Політичний режим: поняття та основні підходи

Поняття «режим». Політичний режим та політична система. Політичний та державний режим. Системні риси політичного режиму у генетичному вимірі дослідження. Східна політична думка та уявлення щодо політичного режиму. Конфуціанство. Даосизм. Легізм. Антична політична філософія. «Ідеальна держава» Платона. Аристотель. Марксизм. Ідея соціального порядку. М. Вебер та школа «елітології». Новітні підходи до аналізу політичного режиму. Ж.-Л. Кермонн. Інституційний підхід. Соціологічний підхід. Концепції М. Дюверже, Г. Ласуела. Сучасні погляди на політичний режим. Е. Шілз. М. Бунге та концепція «інтегральної технократії». А. Лейпхарт.

Тема 2. Історичні витоки та форми політичних режимів

Східні деспотії. Політичні режими у містах-державах Давньої Греції. Демократія, аристократія, олігархія, тиранія. Політичні режими Давнього Риму: республіканський устрій, принципат, домінат. Політичні режими Середньовіччя та Нового часу. Абсолютизм. Консервативна та ліберальна концепції: теорія та практична реалізація.

Тема 3. Політична влада як стрижень політичного режиму

Влада як соціальний та культурний феномен для формування та дії політичного режиму. Політична влада та державне управління як засіб реалізації політики режиму. Проблема легітимації влади. Компоненти легітимації влади. Фактори стабільності політичної влади та режиму. Державна влада та її особливості. Державні механізми управління та примусу. Політичне відчуження та його наслідки. Головні універсальні якості влади. Проблема демократизації влади в сучасній Україні.

Тема 4. Структура та особливості функціонування політичного режиму

Структура політичного режиму. Середовище та умови функціонування політичного режиму. Інституційна інфраструктура політичних режимів (державна, політичні партії, групи інтересів, групи тиску, неурядові організації). Задачі політичного режиму. Ресурси політичного режиму. Політична поведінка правлячого режиму. Засоби політичного режиму щодо підтримки стабільності та уникнення конфронтації.

Тема 5. Культурно-ідеологічна складова у функціонуванні політичного режиму

Політична культура у системних основах сучасного політичного режиму. Політична ідеологія та світоглядні елементи у легітимації політичного режиму. Сучасні ідеології та їх взаємозв'язок з політичним режимом. Політична міфологія.

Політичний режим та сучасне інформаційне суспільство. Роль ЗМІ у перетворенні сучасного політичного режиму та сукупності владних практик.

Змістовий модуль 2.

Базові аспекти функціонування сучасних політичних режимів та їх різновиди

Тема 6. Демократичний режим

Поняття «демократії». Історичні витоки демократичного режиму. Пряма демократія. Представницька демократія. Демократична організація суспільства, принцип поділу влади в системі державної влади. Превалювання тенденції до демократизації режимів за участю більшості народу в керівництві державними і суспільними справами, виборність органів влади, розмежування державної сфери громадського суспільства, економічна та політична свобода, альтернативні політичні рішення, високий рівень суспільного самоврядування, багатопартійність і існування опозиції. Хвилі демократизації сучасного суспільства.

Тема 7. Авторитарний режим

Поняття «авторитарний». Історичні витоки та умови конституювання авторитарних режимів. Авторитарні тенденції в політичних системах. Субординація суб'єктів політичних відносин. Реформаційний, стабілізаційний та деструктивний політичні режими. Військовий режим, монархічний режим (абсолютна монархія, дуалістична монархія), теократичний режим, персоніфікований режим. Субординація суб'єктів політичних відносин. Посткомуністичні режими. Режим тоталітарної «керованої демократії» у Росії. Сучасні авторитарні режими Африки, Азії та Латинської Америки.

Тема 8. Тоталітарний режим: сутність, концепція та прояви

Поняття «тоталітарний». Історичні витоки тоталітарного режиму. Фашистський режим Б. Муссоліні. Тоталітарний режим у Німеччині. Сталінський режим. Франкістський режим в Іспанії. Структурованість тоталітарного суспільства. Модель З. Бжезінського та Ф. Хайека. Погляди Х. Арендт, К. Фрідріха, Х. Лінца, Дж. Талмона. Характерні ознаки тоталітарного політичного режиму.

Умови формування тоталітаризму: різка ломка усталених структур, маргіналізація різних соціальних груп; руйнування або відсутність сфер діяльності громадянського суспільства; поява сучасних ЗМІ; деформація політичної свідомості; відсутність демократичних традицій, схильність масової суспільної свідомості до насильницьких способів вирішення питань; накопичення державного досвіду вирішення соціальних проблем шляхом мобілізації багатомільйонних мас населення; наявність можливостей для створення розгалуженого апарату репресій і насильства. Тоталітарний режим та сучасність. Тоталітарні режими Куби, Північної Кореї. Тоталітарність як тенденція у сучасній державі та суспільстві.

Тема 9. Багатоманітність політичних режимів. Гібридний політичний режим. Міський політичний режим

Передумови багатоманітності політичних режимів. Типологія Х. Лінца. Військовий політичний режим. Теократичний політичний режим. Бюрократичний політичний режим. Характеристика сучасного мобілізаційного режиму. ТанDEMOKратія та «керована демократія». Персоналістський режим.

Гібридний політичний режим – на шляху до демократії. Шляхи зміни політичних режимів. Соціальна та політична революції. Соціальна революція. Історичні передумови соціальних революцій. Економічні фактори впливу на революції. Культурні та релігійні фактори впливу на революції. Революційні зміни

режиму та реформування. Політична революція. «Бархатні революції». «Кольорові революції». Демократичний транзит. Революційна еліта. Революція Гідності.

Теорія міських політичних режимів К. Стоуна. Федералістські та плюралістичні режими. Прогресивні режими середнього класу. Структура та особливості функціонування міського політичного режиму. Процеси урбанізації та субурбанізації. Міські «ресурсні коаліції». Регіональний політичний режим та регіональні еліти. Взаємодія «центр – периферія».

Тема 10. Сучасний політичний режим в Україні

Історичні витоки сучасного політичного режиму в Україні. Умови формування політичного режиму в Україні. Правління Л. М. Кравчука. Правління Л. Д. Кучми: особливості політичного режиму «кучмізму». Помаранчева революція: результати політико-соціальних змін Конституційна реформа 2006 року. Президентство В. Ф. Януковича. Сучасний стан політичного режиму в Україні. Президентство П.О. Порошенка. Президентство В. О. Зеленського.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		го	лк	п	л		сп	ого	лк	п
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1										
Концептуальні засади феномену політичного режиму										
Тема 1. Політичний режим: поняття та основні підходи	10	2	2	-	6	9	1	-	-	8
Тема 2. Історичні витоки та форми політичних режимів	10	2	2	-	6	9	1	-	-	8
Тема 3. Політична влада як стрижень політичного режиму	10	2	2	-	6	9	1	-	-	8
Тема 4. Структура та особливості функціонування політичного режиму	10	2	2	-	6	9	1	-	-	8
Тема 5. Культурно-ідеологічна складова у функціонуванні політичного режиму	10	2	2	-	6	9	1	-	-	8
Разом за 1 змістовий модуль	50	10	10	-	30	45	5	-	-	40
Змістовий модуль 2. Базові аспекти функціонування сучасних політичних режимів та їх різновиди.										
Тема 6. Демократичний режим	9	2	2	-	5	9	1	-	-	8
Тема 7. Авторитарний режим	9	2	2	-	5	9	1	-	-	8
Тема 8. Тоталітарний режим: сутність, концепція та прояви	9	2	2	-	5	9	1	-	-	8
Тема 9. Багатоманітність політичних режимів. Гібридний політичний режим. Міський політичний режим	7	1	1	-	5	9	1	-	-	8
Тема 10. Сучасний політичний режим в Україні	6	1	1	-	4	9	1	-	-	8
Разом за 2 змістовий модуль	40	8	8	-	24	45	5	-	-	40
Усього годин	90	18	18	-	54	90	10	-	-	80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Політичний режим: поняття та основні підходи Політичний режим та політична система. Політичний та державний режим. Системні риси політичного режиму у генетичному вимірі дослідження. М. Вебер та школа «елітології». Новітні підходи до аналізу політичного режиму. Ж.-Л.Кермонн. Інституційний підхід.	2	-

	Соціологічний підхід.		
2	Тема 2. Історичні витоки та форми політичних режимів Східні деспотії. Політичні режими у містах-державках Давньої Греції. Демократія, аристократія, олігархія, тиранія. Політичний режими Давнього Риму: республіканський устрій, принципат, домінат. Політичні режими Середньовіччя та Нового часу	2	-
3.	Тема 3. Політична влада як стрижень політичного режиму Влада як соціальний та культурний феномен для формування та дії політичного режиму. Політична влада та державне управління як засіб реалізації політики режиму. Проблема легітимації влади. Компоненти легітимації влади. Фактори стабільності політичної влади та режиму. Державна влада та її особливості. Державні механізми управління та примусу. Політичне відчуження та його наслідки.	2	-
4.	Тема 4. Структура та особливості функціонування політичного режиму Середовище та умови функціонування політичного режиму. Інституційна інфраструктура політичних режимів (державна, політичні партії, групи інтересів, групи тиску, неурядові організації). Задачі політичного режиму. Ресурси політичного режиму.	2	-
5.	Тема 5. Культурно-ідеологічна складова у функціонуванні політичного режиму Політична культура у системних основах сучасного політичного режиму. Політична ідеологія та світоглядні елементи у легітимації політичного режиму. Сучасні ідеології та їх взаємозв'язок з політичним режимом.	2	-
6.	Тема 6. Демократичний режим Історичні витоки демократичного режиму. Пряма демократія. Представницька демократія. Демократична організація суспільства, принцип поділу влади в системі державної влади. Превальовання тенденції до демократизації режимів за участю більшості народу в керівництві державними і суспільними справами, виборність органів влади, розмежування державної сфери громадського суспільства, економічна та політична свобода, альтернативні політичні рішення	2	-
7.	Тема 7. Авторитарний режим Історичні витоки та умови конституювання авторитарних режимів. Авторитарні тенденції в політичних системах. Субординація суб'єктів політичних відносин. Реформаційний, стабілізаційний та деструктивний політичні режими. Військовий режим, монархічний режим (абсолютна монархія, дуалістична монархія), теократичний режим, персоніфікований режим. Субординація суб'єктів політичних відносин. Посткомуністичні режими.	2	-
8.	Тема 8. Тоталітарний режим: сутність, концепція та прояви Історичні витоки тоталітарного режиму. Фашистський режим Б. Муссоліні. Тоталітарний режим у Німеччині. Сталінський режим. Франкістський режим в Іспанії. Структурованість тоталітарного суспільства. Модель З. Бжезінського та Ф. Хайєка. Погляди Х. Арндт, К. Фрідріха, Х. Лінца, Дж. Талмона. Характерні ознаки тоталітарного політичного режиму.	2	-
9.	Тема 9. Багатоманітність політичних режимів. Гібридний	1	-

	<p>політичний режим. Міський політичний режим Передумови багатоманітності політичних режимів. Типологія Х. Лінца. Військовий політичний режим. Теократичний політичний режим. Бюрократичний політичний режим. Характеристика сучасного мобілізаційного режиму. ТанDEMократія та «керована демократія». Персоналістський режим. Гібридний політичний режим – на шляху до демократії. Шляхи зміни політичних режимів.</p>		
10.	<p>Тема 10. Сучасний політичний режим в Україні Історичні витоки сучасного політичного режиму в Україні. Умови формування політичного режиму в Україні. Правління Л. М. Кравчука. Правління Л. Д. Кучми: особливості політичного режиму «кучмізму». Помаранчева революція. Сучасний стан політичного режиму в Україні. Президентство П.О. Порошенко. Президентство В. О. Зеленського.</p>	1	-
		18	

6. Теми семінарських занять
(не передбачено)

7. Теми лабораторних занять.
(не передбачено)

8. Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.в.)	Кількість годин (з.в.)
1	<p>Тема 1. Політичний режим: поняття та основні підходи Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі. Визначте та проаналізуйте актуальність вивчення феномену політичного режиму та його різновидів. Назвіть та охарактеризуйте типологічні особливості політичних режимів</p>	6	8
2	<p>Тема 2. Історичні витоки та форми політичних режимів Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі. Охарактеризуйте сучасні історичні форми та типи політичних режимів. Назвіть особливості інституціоналізації політичного режиму у різних цивілізаційних умовах. Проаналізуйте сучасні цивілізаційні моделі політичних режимів.</p>	6	8
3	<p>Тема 3. Політична влада як стрижень політичного режиму Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі. Охарактеризуйте сутність та особливості владно – режимного дискурсу у науці. Дайте визначення поняттю «легітимація політичного режиму». Назвіть основні вимоги щодо</p>	6	8

	дотримання легітимації та легалізації політичного режиму.		
4	<p>Тема 4. Структура та особливості функціонування політичного режиму</p> <p>Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі.</p> <p>Назвіть основні компоненти структури політичного режиму. Визначте що таке середовище функціонування політичного режиму виступу та які виклики до нього існують.</p>	6	8
5	<p>Тема 5. Культурно-ідеологічна складова у функціонуванні політичного режиму</p> <p>Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі.</p> <p>Продумайте обґрунтування практичного сенсу використання системи політичної культури для підтримки політичного режиму. Розкрийте та проаналізуйте зміст базових категорій політичної культури для режимного застосування.</p>	6	8
6	<p>Тема 6. Демократичний режим</p> <p>Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі.</p> <p>Виберіть та проаналізуйте різноманітні визначення демократії. Виберіть, на Ваш погляд, найбільш вдале. Аргументуйте свій вибір. Назвіть та охарактеризуйте якісні характеристики демократичного режиму. Наведіть приклади. Назвіть основні види та напрямки функціонування демократичного режиму.</p>	5	8
7	<p>Тема 7. Авторитарний режим</p> <p>Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі.</p> <p>Простежте виклад змісту категорій: авторитаризм, диктатура, рента, легітимність влади. Визначте умови реалізації авторитарної влади та її прояви у регулюванні суспільних відносин.</p>	5	8
8	<p>Тема 8. Тоталітарний режим: сутність, концепція та прояви</p> <p>Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі.</p> <p>Проаналізуйте поняття: тоталітарний, капілярний тоталітаризм, мілітаризм. Назвіть основні стабілізуючі фактори та деструктивні прояви тоталітарного режиму. Проаналізуйте як впливає владна еліта на функціонування тоталітарного режиму.</p>	5	8
9	<p>Тема 9. Багатоманітність політичних режимів. Гібридний політичний режим. Міський політичний режим</p> <p>Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі.</p> <p>Визначте зміст понять: гібридний політичний режим, гібридизація влади, локальний (міський) політичний режим, місцева політична партія. Проаналізуйте можливості міський політичних режимів.</p>	5	8
10	<p>Тема 10. Сучасний політичний режим в Україні</p> <p>Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Надайте відповіді в самостійній письмовій роботі.</p>	4	8

	Визначте історичні передумови становлення політичного режиму в Україні Назвіть та проаналізуйте основні виклики сучасного політичного режиму в Україні		
ВСЬОГО		54	80

До самостійної роботи відноситься: [1] – підготовка до лекцій, практичних занять; [2] – написання рефератів/презентацій, есе; [3] — підготовка до дискусій та колоквиумів.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни «Політичні режими сучасності» застосовуються словесний, наочний, практичний методи навчання: читання лекції, опрацювання текстів основних робіт дослідників, роботу з навчальною та спеціальною літературою, індивідуальні консультації.

Словесні та наочні методи навчання (лекційні заняття; опитування; консультування; доповіді та мультимедійні презентації);

Практичні (тестові вправи; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації);

Колективне та індивідуальне опрацювання завдань (колективне обговорення, виконання та презентація ІНДЗ, обговорення проблемних питань та результатів самостійної роботи).

Для розв'язання учбово-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція-пояснення, бесіда, контроль, самоконтроль, взаємоконтроль і т.п.)

Основні форми (методи) проведення занять – це різні типи лекцій, а також практичні заняття – теоретичне обговорення питань, дискусія, конференція, співбесіда, реферативна форма, презентація, інтерактивний онлайн дискурс.

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Засоби діагностики якості освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль: усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, захист рефератів/презентацій, доповідь; письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи за темами;

Періодичний контроль: тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (можливо тестування, контрольне опитування).

Підсумковий контроль: залік

Критерії оцінювання результатів навчання:

Опитування на занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і джерел.
	1-4	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел.
	5-10	Здобувач бере активну участь у практичному занятті, в обговоренні проблемних питань, користується додатковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем; доповідь та демонстрація	0	Не зараховуються реферати (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	3	Доповідь та презентація самостійними, але не опрацьована актуальність, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал є формальним, висновки не конкретизовані (відсутні), тема не розкрита.
	4-5	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми,

презентації		теоретичний аналіз містить неточності, усно здобувач пояснює матеріал невпевнено, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані загальні висновки, тема загалом розкрита із незначними прогалинами.
	6-8	Доповідь та презентація виконані самостійно, опрацьована актуальність теми із зазначенням невіршених раніше аспектів, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач без допомоги викладача пояснює матеріал, самостійні висновки, тема загалом розкрита, інформація у презентації подана із використанням самостійно розроблених схем, містить посилання на джерела, хоча здобувач іноді недостатньо вміло в усній формі може сформулювати деякі положення доповіді.
	9-10	Доповідь та презентація виконані самостійно, актуальність розкрита із зазначенням невіршених раніше аспектів, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку – самостійні ґрунтовні судження, підкріплені доказами, містить посилання на джерела.
Контрольна робота	0	Відповіді неправильні (у тестових роботах)
	0-10	Контрольна робота (опитування) за кожним змістовним модулем.

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Що відображає поняття «політичний режим»?
2. Дайте визначення політичному режиму. Охарактеризуйте його як категорію та політичне явище.
3. Як співвідносяться поняття «політичний режим» і «політична система»?
4. Поняття, походження влади, її ресурси й види, суб'єкти.
4. Економічні та психологічні фактори влади і традиції.
5. Поліс – додержавне товариство або держава?
6. Східна деспотія як історична форма політичного режиму.
7. Особливості ліберально-демократичної моделі влади на Заході.
8. Консервативний погляд на проблематику функціонування політичного режиму в історичній ретроспективі.
9. Структура політичного режиму
10. Особливості функціонування політичного режиму
11. Інституційна інфраструктура політичних режимів (держава, політичні партії, групи інтересів, групи тиску, неурядові організації).
12. Значення політичної культури та ідеології у функціонуванні політичних режимів.
13. Назвіть та охарактеризуйте механізми контролю політичним режимом інформаційних потоків у сучасному суспільстві.
14. Поняття та історичні витоки демократії.
15. Основні ознаки демократичного політичного режиму.
16. Основні сучасні моделі демократії.
17. Процес переходу до демократії.
18. Хантінгтон С. Хвилі демократизації.
19. Демократичний транзит.
20. Авторитарний режим: сутність, типології, сучасний стан.
21. Політичний режим «керованої демократії» у Росії: сутнісна характеристика та основні прояви.
22. Посткомуністичні режими.
23. Тоталітарний режим: сутнісна характеристика та основні прояви.
24. Історичні форми тоталітарного режиму: італійський фашизм, німецький націонал-соціалізм, сталінізм.
25. Тоталітарний режим та сучасність.
26. Феномен та концепт «тоталітарної демократії»
27. Історичні витоки політичного режиму в Україні.
28. Режим Л. М. Кравчука та особливості державотворення
29. Режим Л. Д. Кучми та централізаційні тренди
30. Помаранчева революція та правління В. А. Ющенко.
31. Авторитарний режим В. Ф. Януковича.
32. Сучасний політичний режим в Україні: сутнісна характеристика та тенденції розвитку.
33. Політичний режим П. О. Порошенко: системні зміни та виклики.

34. Політичний режим В. О. Зеленського у вимірі електоральних вподобань та трансформаційних зрушень.
35. Повномасштабна війна Росії проти України та її вплив на політико – режимні трансформації.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та періодичний контроль										Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2					залік	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Шабанов М.О. Робоча програма навчальної дисципліни «Політичні режими сучасності» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 052 «Політологія».
2. Шабанов М.О. Силабус курсу «Політичні режими сучасності». для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 052 «Політологія».

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

- Бондарева К. В. Поняття політичних режимів як предмет юридичних досліджень. *Держава і право*. 2012. Вип. 57. С. 76-83.
- Дзюбенко Ю. М. Феномен гібридних режимів в сучасному політичному просторі. Дис. ... канд. політ. наук: 23.00.026. – Одеса, 2016. 210 с.
- Денисенко В. І. Формування та функціонування в Україні політичного режиму Віктора Януковича (2010–2014 рр.) : монографія. – Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 878 с.
- Калиніна А. О. Виникнення тоталітаризму: умови формування та типологія. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 51. С. 264-272.
- Калиніна А. О. Від класичного тоталітаризму до сучасної демократії. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 52. С. 281 – 288
- Кисленко Р. Підходи до концептуалізації гібридного політичного режиму. *Вісник Львівського університету*. 2018. Вип. 19. С. 129 - 137
- Литвин В. Політичні режими сучасності : інституційні та процесуальні виміри аналізу : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. С. 377–410.
- Люстрація в Україні як засіб легітимації нового політичного режиму / С. В. Бондаренко, І. А. Зайченко, Т. Л. Нагорняк, Ю. В. Пачос, М. А. Польовий. *Політичне життя*. 2018. №2. С. 14–18.
- Мацієвський Ю. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991-2014). Чернівці: Книги – XXI, 2016. – 552 с.
- Політичний режим і народовладдя в Україні: політологічний аналіз: [Монографія] / За ред. проф. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. 456 с.
- Польовий М. А. Деякі проблеми вибору методів моделювання для дослідження політичних процесів. *Політичне життя*. 2016. № 1– 2. С. 47–54. Польовий М. А. Деякі результати верифікації прогнозу загроз політичній стабільності в Україні до 2030 р. *Актуальні проблеми політики:збірник наукових праць / гол. ред. С. В. Ківалов; відп. за вип. Л. І. Кормич*. Одеса, 2017. Вип. 60. С. 200–209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2017_60_23
- Польовий М., Полухіна А. Локальна демократія як важлива детермінанта муніципальної реформи в Україні: проблемні аспекти. *Evropský politický a právní diskurz*. 2020. Sv. 7, Vyd. 3. P. 128–133.
- Ремізов А. Гібридний політичний режим: деякі проблеми концептуалізації. *Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації*. 2012. №3. С. 67-72. Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/848>

Сарбаш К. О. Специфіка гібридного політичного режиму в сучасній Україні. Людина, суспільство, політика: актуальні виклики сучасності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 22-23 травня 2014 р.). Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2014. С. 100-103. Сарбаш К. О. Конкурентний авторитаризм як різновид гібридного політичного режиму // Актуальні питання та проблеми розвитку сучасної цивілізації: історичні, соціологічні, політологічні аспекти: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Херсон, 17-18 квітня 2015 р.). Херсон: Вид. дім «Гельветика», 2015. С. 203-206. Сарбаш К. О. Методологічне значення концепції гібридного політичного режиму в транзитологічних дослідженнях // Рівень ефективності та необхідність впливу суспільних наук на розвиток сучасної цивілізації: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 27-28 лютого 2015 р.). Львів: ГО «Львівська фундація суспільних наук», 2015. С. 86-90. Сарбаш К. О. Неліберальна демократія як різновид гібридних політичних режимів // Суспільні науки XXI століття: перспективні та пріоритетні напрями досліджень: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 1 серпня 2015 р.). Дніпро: НО «Відкрите суспільство», 2015. С. 119-123. Фісун О. Неформальні інститути та неопатримоніальна демократія в Україні. *Агора*. 2016. № 17. С. 9-13.

Hendriks F. European Subnational Democracy : Comparative Reflections and Conclusions / Frank Hendriks, John Loughlin, Anders Lidström // Hendriks F. The Oxford Handbook of Local and Regional Democracy in Europe / Frank Hendriks, John Loughlin, Anders Lidström. – Oxford Handbooks Online, 2010. – P. 715–742.

Додаткова

Вансович С. Г. Дискурс тоталітаризму (політологічний аспект). Монографія. / Вансович С. Г. – Кам'янець-Подільський, 2008. – 200 с.
Ладані В. Консолідація демократії в період системної трансформації: концептуальні засади дослідження. *Грані*. 2014. № 1 (105). С. 69–75.
Литвин В. Концепти "дефектної" та "вбудованої" демократії: дефініція та генералізація. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2012. № 6 (62). С. 68–90

15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<https://www.slovoidilo.ua/> Слово і діло.

<https://kiis.com.ua/> Київський міжнародний інститут соціологічних досліджень

<https://razumkov.org.ua/> Центр Разумкова.

<http://www.freedomhouse.org/report-types/nations-transit> Nations in Transit.

<http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-world> Freedom in the World. URL: